

פרוטוקול מס' 54

מישיבת ועדת העבודה והרווחה
יום שני, י' באדר א' התשנ"ז (17 בפברואר 1997), שעה 10:30

נכחו:

חברי הוועדה:

היו"ר מקסים לוי
אפי אושעיה
חיים דיין
דוד טל
יוסי כץ
ענת מאור
אברהם פורז
דוד צוקר
אברהם שטרן

מוזמנים:

עו"ד יצחק ברק - היוע"מ למשרד העבודה והרווחה
שלמה יצחקי - הממונה הראשי על יחסי עבודה
יהושע שופמן - משרד המשפטים
נורית אלשטיין-מור - משרד המשפטים
דן אורנשטיין - משרד המשפטים
הרולד בר - משרד הבריאות
עו"ד נתן סומך - משרד הבריאות
עו"ד יואל ליפשיץ - משרד הבריאות
זלמן וידנפלד - משרד הבטחון
ענת סעד - " "
יצחק סמכה - " "
עו"ד בני כהן - " "
יובל רחלבסקי - מ"מ נציב שירותהמדינה
חה"כ עמיר פרץ - יו"ר ההסתדרות הכללית החדשה
שלמה שני - יו"ר האגף לאיגוד מקצועי
נעמי לנדאו - היוע"מ לאגף לאיגוד מקצועי
לאון מורזובסקי - מזכ"ל ההסתדרות הפקידים
אליעזר בוכני - מזכיר ההסתדרות עובדי המדינה
עו"ד טליה לבני-ידלין
שלמה כפיר - יו"ר ועד "בזק"
פנחס עידן - יו"ר ועד עובדי רשות שדות התעופה
חיים כץ - יו"ר ועד התעשייה האווירית
צבי גולדווסר - התעשייה האווירית
חיים אזולאי - התעשייה האווירית
חיים צווייג - יו"ר ועד תע"ש
יוסי לוי - ועד אל-על
אהוד שקל - ההסתדרות העובדים הלאומית
עו"ד יהודית נחמן - היוע"מ להסתדרות עובדים "עמית"
יעקב פדר - קופ"ח כללית
רפי אבינועם - קופ"ח לאומית
שמעון לבנקרון - " "
שמואל מועלם - סמנכ"ל קופ"ח מאוחדת
עו"ד גדעון בר-אשר - קופ"ח מכבי
עו"ד ענת שקולניקוב - האגודה לזכויות האזרח

1465

יעקב רזון - חברת החשמל
אבי ענתבי - סגן מנהל אגף משאבי אנוש בחברת החשמל
צבי סלע - הממונה על שעת חירום
זוהר המנחם - מנהל אגף הביטחון בחברת החשמל
פרדי וידר - מנכ"ל איגוד הבנקים
יהודה בן-יהודה - "בזק"
ישעיהו צרפתי - "

משה בוטון

יועץ משפטי:

אסתר אדלר

מזכיר/ת הוועדה:

תמר בהירי

קצרנית:

תקנות שעת חירום (שירותי עבודה חיוניים
בשירות הציבורי

סדר-היום:

תקנות שעת חירום (שירותי עבודה חיוניים בשירות הציבורי)

היו"ר מקסים לוי:

אני פותח את ישיבת הוועדה. אני רוצה להביע דעתי על הנושא, בהמשך יביעו נציגי העובדים את דעתם, ובסוף הדיון נגיע לסיכום.

אם מצב החירום במדינת ישראל קיים, אין צורך בתקנות גורפות על מנת ליצור בהלה בקרב ציבור העובדים. אני רוצה להאמין שהתקנות שהורחבו - למרות שתקנות תמיד היו ותמיד הוצאו, בנושאים חשובים מאד - הן תקנות גורפות החלות על כל המשק בישראל. אני מקווה מאד שהמשלה לא עשתה זאת כדי להפריט את המשק, כדי לרמוס את זכויות העובדים או כדי להביא לכך שהשיוניים המבניים במשק כפי שהמשלה החליטה עליהם - כלומר ההפרטה - יביאו לנצול התקנות האלה כנגד ציבור העובדים. אני מקווה שזו אינה המגמה. אם זו המגמה, אוי ואבוי לדמוקרטיה ולמדינה שאנו חיים בה. המשק נמצא במצב של תחרות, המשק נמצא במצב של אבטלה, המשק נמצא במצב קשה ביותר, ותקנות אלה הורחבו במידה המביאה את כל המשק למצב של שעת חירום.

תקנות אלה יכולות לשמש את השרים בכל משרד ממשלתי, ולאפשר להם להוציא צווי חירום כנגד הפגנה, כנגד שביתה או בכל מצב בו העובדים יצטרכו להגן על זכויותיהם. תקנות אלה הן בניגוד גמור לכל מה שהוציאו ממשלות ישראל עד היום. מדינת ישראל מצויה במצב של חירום, אלא אם בא חוק אחר המדבר על זכויות חברתיות. לו המשלה היתה מדברת על השירותים החיוניים ולא מקיפה את כל המשק, זה היה הגיוני. מאחר ואין דבר שאינו קשור לתקנות האלה, אני חשש גדול שממשלה זו רוצה ליצור מצב של צווי חירום כנגד כל המשק ורמיסת זכויות העובדים.

אני מקווה שכולם יקחו חלק בדיון, ונצליח למצות את הנושא.

עמיר פרץ:

אדוני יושב ראש הוועדה, חברי חברי הכנסת, ראשית אני רוצה להודות ליושב ראש ועדת העבודה והרווחה, על שמצא לנכון לכנס באופן מיידי את ועדת העבודה והרווחה, על מנת לדון במצב הקיים במדינת ישראל. ברשות היושב ראש, אנסה לקבוע את השתלשלות העניינים, על מנת להעמיד את הדברים באופן מדויק.

מאז ומתמיד נהגו להשתמש בתקנות לשעת חירום, לעיתים בצורה יותר מצומצמת המקובלת לגבי משרד מסוים או מפעל מסוים, לעיתים בצורה גורפת, מתוך כוונה להפעיל אותן רק במשרד מסוים. גם אם הופעלו בעבר תקנות לשעת חירום, הרי התקנות הופעלו לאחר שהיה ארוע במפעל או במשרד, כאשר הכוונה היתה להפעיל צווי לגבי אותו מקום עבודה, לשירותים חיוניים באמת.

בעצת היועצים המשפטיים שלנו, מכיוון שאנחנו נמצאים בבג"ץ, אשתדל לומר רק את הטענות שלנו. כל מה שאני אומר נוגע לטענות מבלי לפגוע בסוב-יודיצה. אין שום ספק שמדינת ישראל היום שונה מזו שהיתה לפני מערכת הבחירות האחרונות. חוק יסוד: המשלה, שינה את המתכונת והמסגרת של תקנות לשעת חירום, והעביר אותם ממצב שבו השר יכול היה להוציא צווי כמעט בגלל כל סיבה, נאמר בסעיף 50 לחוק היום שגם אם תוצאנה תקנות לשעת חירום, הן תבאנה בחשבון את כבוד האדם כמרכיב בשיקולים להוציא צווי לשעת חירום.

יש פגם גדול בחקיקה. אני חושב שהדבר דומה במידה מסויימת לחוק ההסדרים, כי גם אם אומרים שיש תקנות לשעת חירום והמשלה רשאית להוציא תקנות לשעת חירום בכל נושא, ראוי שהכנסת תקבע שכאשר מוציאים אותן, הן תונחנה גם על שולחנה של הוועדה הנוגעת בדבר. לא ייתכן שתקנות שעת חירום בנושאים הנוגעים לביטחון, לעובדים או לשיכון, רק על שולחנה של ועדת החוץ והביטחון. אילו התקנו היו מונחות בפני ועדת העבודה והרווחה, אני מניח שהיתה מתייחסת לכך קודם.

ב-30 בדצמבר קיבלה הממשלה החלטה במשאל טלפוני, לאשר לראש הממשלה ולשר האוצר להוציא תקנות שתחולנה על כל השירות ציבורי. מנכ"לים במשרדים ממשלתיים, מנהלי חברות ממשלתיות, ראשי רשויות ומנהלי יחידת סמך, יהיו הגורמים שיוכלו להחליט מי העובדים שיקבלו צווי חירום, במידה וקיבלו את האישור לכך.

צו חירום נותן אפשרות למעסיק לפטר את העובד לאלתר, לפטר את העובד גם אם החליט להתפטר קודם שהוכנסו תקנות שעת חירום, להאשים אותו בעבירות פליליות שדינן יכול להיות עד כדי שנתיים מאסר. כלומר מצבו של העובד במקום העבודה מרגע שהוא נמצא תחת תקנות לשעת חירום, שונה לחלוטין ממצבו כאשר מדובר בתקנות מכל סוג אחר.

אני מניח שבין ה-30 בדצמבר ל-6 בינואר הניחו את התקנות על שולחן ועדת החוץ והביטחון, אך אין לי יכולת לבדוק זאת. ב-6 בינואר הוגשו התקנות לפרסום וב-7 לחודש הן פורסמו כדת וכדין. קיבלתי את התקנות לידי ב-13 בינואר בצורה כזו או אחרת. אני רוצה להזכיר לכולם: כהסתדרות, כמי שמייצג את העובדים בישראל, אני צריך לשקול את מעמדם של העובדים גם מבחינת תפיסתם של האזרחים. באותה עת שהיתה שביתה כללית, העובדים בישראל ומנהיגותם הוצגו כחסרי אחריות, כמי שמשמש בכלי השביתה באופן בלתי סביר. לכן החלטתי שבמקום להכריז שביתה כנגד הצוויים, על מנת שלא יאשימו אותי באלימות כנגד מהלך שלטוני, והיו מציגים את העובדים כחסרי אחריות שכלי השביתה הוא הדבר היחיד שעומד לנגד עיניהם - החלטתי שנבחר לנו את השעה הנוחה, כדי שהמצב בו ממשלת ישראל תכפה על המשק בישראל לפעול מתוך צוויים לשעת חירום, ייראה כמצב אבסורדי.

לכן פניתי ב-15 בינואר לראש הממשלה, וביקשתי ממנו להודיע כי איננו מתכוון להשתמש בצוויים, או שיסיר לחלוטין את התקנות. אני מוכרח לומר למען הדיוק: אתמול התקשר אלי היועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה - איני זוכר את שמו, אבל הוא הציג עצמו כיועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה, לא של ראש הממשלה - ואמר לי: אנחנו מכינים לך תשובה. אמרתי לו: המכתב מונח אצלכם חודש ימים, אנחנו נמצאים היום בבג"ץ, אנחנו מבקשים שהתשובה שלכם תתייחס גם לעובדה שאנחנו נמצאים בבג"ץ.

אני רוצה שיהיה ברור באופן חד-משמעי: אין לי שום חשש מהממשלה ומהעובדה שתפעיל כנגדנו תקנות במפעל זה או אחר. שיהיה ברור, העובדים בישראל מסוגלים להתגונן גם בפני התקנות, אבל יש סופסוף התדיינות ציבורית מעמיקה. אני שמח שחברי הכנסת ויושב ראש ועדת העבודה והרווחה מהווים חלק מרכזי מהתדיינות על חוסר האיסון הקיים במדינת ישראל. חוקי היסוד שינוי את האיזונים במדינת ישראל. המצב הוא שהעובדים נמצאים בנחיתות.

אם יש משהו שוועדת העבודה חייבת להפיק מן הארוע הזה, הוא לדרוש מהממשלה להודיע שאיננה מתכוונת להשתמש באותה סמכות שלטונית שניתנה לה על-פי תקנות לשעת חירום כנגד סכסוכי עבודה. צריך לזכור, אנחנו לא במצב מלחמה. הממשלה ושריה, כל מי שפנה אלי וביקש שתרור משביתה בשירות חיוני שיש בו נגיעה לביטחון - בבזק, ברפא"ל, בשדות התעופה ובכל מקום אחר - נענינו בלי שום בעיה. בלי צורך להוציא צוויים ולהפעיל תקנות.

אסור לדחוק את העובדים לפינה. הנסיון ליצור מצב בו כאילו העובדים בישראל הפכו לאויבי העם, כאילו העובדים בישראל הם המכשלה בפני כל שינוי כלכלי ומשקי, הוא דבר שלא נסכים לו. צריך להפיק מהארוע הזה שני מהלכים: 1. ביטול תקנות לשעת חירום ושימוש בהן בסכסוכי עבודה; 2. מאבק בלתי מתפשר לתקיפת חוק יסוד: זכויות חברתיות. אם נעשה זאת, עשינו את הדבר החשוב ביותר מבחינה הסטורית.

היו"ר מקסים לוי:

עוד היום אציע הצעת חוק, כדי להביא להבהרות בנושא התקנות האלה.

עמיר פרץ:

המצב המשפטי הוא שאם הממשלה רוצה לבטל את התקנות, היא צריכה לבוא לכנסת ולקיים הצבעה ברוב של 61.

נורית אלשטיין-מור:

זה לא נכון, ומי שאמר לך כך, הטעה אותך.

עמיר פרץ:

אשמח לשמוע אחרת.

היו"ר מקסים לוי:

על פי הצעתי, נעשה עוד היום דבר בנושא התקנות. אני מבקש מחברי הכנסת לקצר, כדי שנוכל למצות את הדיון.

שאול עמור:

תקנות שעת חירום נוגדות בצורה מוחלטת את כבוד האדם וחירותו, בעיקר בנושא התאגדויות. התחושה שלי היא שהממשלה מפעילה את התקנות, כדי לסתום פיות, אולי עקב גל שביתות צפוי במשק, בגלל התגברות האבטלה בעיקר בערי הפיתוח וגם במגזרים אחרים. אני מצטרף לדרישה לא לתת יד לגזירה הזו ולבטל אותה.

דוד צוקר:

אני מבקש להיאחז בסוף הדברים של יושב ראש ההסתדרות כדי להמשיך את דברי. הוא נגע בלקח הציבורי ובחשיבות הדיון הציבורי שהתעורר עקב התקנות. אני רוצה לגעת בשורש העניין, שהוא העובדה שמדינת ישראל נתונה מן השבוע בו קמה במצב חירום. זאת העובדה המרכזית: מאז שישראל כוננה, היא נתונה במצב חירום שמאפשר לכל שר משריה לנקוט בצעדים מן הסוג שהיינו עדים להם עכשיו. העובדה שאנחנו במצב חירום ארוגה לתוך החקיקה הישראלית באופן מאד נרחב, לא רק בתקנות אלא גם בחקיקה. גם המחיר של הלחם והחלב נקבעים על סמך חקיקה שעניינה שעת חירום.

ישראל ממשיכה לנהוג כאילו אנחנו עדיין באמצע המצב על ירושלים, ולשם כך תוקנו התקנות. התקנות אמרו: יש לאפשר לרשות המבצעת לפעול בעתות חירום מאד מיוחדות, נדירות ומוגדרות בזמן, לפעול באופן חד-משמעי, ללא פיקוח אזרחי, אולי אפילו בניגוד לרצונם של העובדים. אבל ההנחה היסודית היתה שמדובר בשעת חירום דחופה ובהולה. אז כל בר-דעת יבוא ויאמר: יש זמנים בהם צריך לתת לרשות המבצעת לפעול גם ללא אותו פיקוח ציבורי.

אלא שהעניין הזה הולך ומתמשך מאז 1948. הדבר המעניין הוא שבשנות ה-60 כמעט פסק השימוש בתקנות לשעת חירום. ממוצע השימוש בהן היה אחת לשנה. מאז שנות ה-80, תקנות שעת חירום (התקש"ח) הפכו לכלי מאד מרכזי בניהול יחסי העבודה של מדינת ישראל. זו תופעה חדשה יחסית, היא החלה בשנות ה-80. כל עוד לא יבוטל מצב החירום במדינת ישראל, מה שעשתה הממשלה יתאפשר גם להבא. זה חוקי, אלא אם כן הבג"צ שהוגש עכשיו יבקש בפעם הראשונה לרסן את הממשלה.

היו"ר מקסים לוי:

אני מבקש שלא נלך היום לבג"צ.

דוד צוקר:

מה שאני רוצה לומר הוא שזו תופעה חדשה יחסית, של 15 השנים האחרונות, בהן משתמשת הממשלה בצווים הללו ובתקנות שעת חירום לניהול יחסי העבודה או לניהול המשק.

יש שוני גדול: לראשונה יש שני סעיפים שדנים בחוק יסוד: הממשלה החדש והם רלוונטיים גם לוועדה וגם למליאה, שכן יתקיים היום דיון גם במליאה בעניין הזה. הדבר הרלוונטי הראשון הוא מה שאמר עמיר פרץ בתשובה לשאלה של אפיה אושעיה: אחת לשנה צריכה הכנסת להאריך את מצב החירום וזה בידיה. במאי השנה, הכנסת במליאתה תצטרך לקבוע אם היא מאריכה את שעת החירום או לא. אני מעריך שהכנסת תיענה לממשלה, כי הממשלה תבוא ותאמר לה דבר נכון: זה מאד מסובך להפסיק את מצב שעת החירום, וזה דורש תיקוני חקיקה. יש צורך בשנה-שנתיים, והכנסת בחודש מאי תצביע לפי הערכתי על הארכה.

לכן אני מציע לגעת בחוק היסוד. החוק אומר כי הכנסת רשאית בכל עת להפסיק את מצב החירום. הנושא יופיע היום במליאה, במסגרת הצעה לסדר. התרופה הבסיסית היחידה שתמנע את הצורך בבג"ץ, ובינתיים יש צורך בבג"ץ, היא לשים קץ למצב החירום. צריך לומר שמצב חירום ייתכן במצבים מאד מיוחדים, נדירים ומוגדרים בזמן ובנושא, לא על כל המפעלים ולא על כל השירותים לאורך כל הזמן.

צריך לזכור שהדיון שנערך כאן חשוב לגבי קטע של הדברים. הפתרון היסודי יושג רק אם נהיה במצב בו שעת החירום תוגבל לנושא, למצב שהוא באמת קריטי וגורלי, ולא באופן גורף כפי שהוא נעשה עד היום.

היו"ר מקסים לוי:

מצב החירום קיים, וזה נכון. כל ממשלות ישראל נזקקו לתקנות, וזה נכון. המצב שאנחנו עדים לו היום אינו בתקופה של שנות ה-70 וה-80. כאשר הממשלה עושה דברים לא חוקיים, שלא תצפה לכך שההסתדרות או ועדי העובדים ינהגו כאילו הכל נורמלי. התקנות האלה מעלות חשש כבד שזה מקיף את כל המשק.

דוד צוקר:

העניין הזה יכול להימשך עוד עשר שנים, אם לא יבוטל מצב החירום מיסודו.

יוסי כץ:

מצפוני נקי, משום שב-13 ביולי 1993 התקיימה שביתה בשירות הציבורי, ואמרתי שם את הדברים הבאים: צווי הריתוק שהממשלה מוציאה מבוססים על מצב החירום שהוכרז ב-18 במאי 1948. עובדה היא שתקנות שעת חירום שמכוחן מוציאים את צווי הריתוק, תוקנו רק משום שהוכרז מצב חירום, מצב של מלחמה במלחמת העצמאות. אם יש נושא שצריך להוציאו מספר החוקים, זהו החוק הזה שהוא כתם בספר החוקים. לא יעלה על הדעת שכאשר אנו נמצאים היום במדינת ישראל העצמאית, המנהלת חיים דמוקרטיים מתוקנים, נמשיך להסתמך בסכסוכי עבודה בשירות המדינה ובמקומות אחרים, על מצב משפטי שהיה מיוחד לשעת מלחמה.

רבותי, אף אחד בכנסת הזו לא פצה פה וציפץ, גם התקשורת לא שמעה לב לעניין ולא הדגישה אותו, ולא התפרסמו הודעות לעתונות. זה מוכיח דבר אחד, אותו אני חייב לומר ביושר: יש צביעות בלתי רגילה. כאשר נושא מסויים מועלה על-ידי התקשורת, רק אז הוא נושא.

רבותי, אנחנו נמצאים במצב הרבה יותר טוב מאשר היינו בו מקודם. בואו נאמר את האמת: חקיקת חוק יסוד הממשלה שיפרה את המצב. ממאי 1948 היינו במצב חירום. צריך להבדיל בין מצב חירום לבין תקנות לשעת חירום וצווי ריתוק. אלה שלושה דברים נפרדים, אל תערבבו בין המושגים. יש מצב חירום שנותן לנו את האפשרות להוציא תקנות לשעת חירום, יש תקנות לשעת חירום שכוחן הדרקוני. פקודת סדרי שלטון ומשפט, סעיף 9, הועתקה לחוק יסוד: הממשלה, וכתוב שם במפורש שתקנות לשעת חירום יכולות להפקיע כל

חוק ולשנותו, וישנם צווי הריתוק שמוציאים מכח התקנות.

מה קורה בתקנות לשעת חירום שהוציאה הממשלה: הן בעצם נועדו להבטיח שאף עובד לא יוכל לטעון שלא קיבל את הצו. הוא כאילו קיבל את הצו גם אם לא נמצא בבית, ועוד כהנה וכהנה דברים שנראו תמיד הכרחיים בסכסוכי עבודה. אם יש דבר חשוב אחד במה שקרה עכשיו, הוא שהנושא עלה לסדר היום הלאומי, וצריך לברך על-כך. עזבו כרגע את המחלוקות ואת מה שהיה בעבר: חל שינוי יסודי אחד במה שקורה במדינת ישראל - נתקבלו חוקי יסוד, והדבר השני הוא שבית המשפט העליון מפעיל את שיקול הדעת השיפוטי שלו בצורה הרבה יותר רחבה מאשר בעבר. אני לא צד לבג"ץ הזה. בית המשפט מספיק מקצועי ומנוסה כדי להחליט, אבל דבר אחד ברור: הכנסת הזו צריכה לקחת בחשבון שחל שינוי יסודי במצב, ואנחנו הולכים לקראת מדינה מתוקנת המבססת את אורחות חייה על חוקי יסוד שהם שלב בקבלת חוקה, והם מגינים על כבוד האדם, על חירותו, על חופש הקניין ועל חופש העיסוק. אני חושב שצריך לעשות דבר אחד: לקיים את הדיון הציבורי, לקבל הצעת חוק שתשפר את המצב ותטיל מגבלות על הוצאת תקנות לשעת חירום בכל מה שנוגע להוצאת צווי ריתוק במקרה של סכסוכי עבודה, ונתעלם ממה שקרה ולא נאמר אם זו הממשלה הזו או ממשלה קודמת, כלומר ננקה את העניין משיקולים פוליטיים. אין כאן קואליציה ואופוזיציה, ונתמוך בכיוון שהציע יושב ראש הוועדה.

ענת מאור:

אני מסכימה עם דעתם של עמיתי, שמצב החירום והוצאת צווי חירום הם דבר בעייתי, אבל צווי החירום נקבעו ב-1948, והבעיה היא שהממשלה הזו מפעילה אותם בסדר גודל כזה. זוהי ממשלה דיקטטורית שהחליטה לשבור את העובדים. היא החליטה כנראה שזו העת לשלוף את צווי החירום. יש לנו מחלוקת פוליטית על השאלה מהי דמוקרטיה ומהם זכויות עובדים. אנחנו לא יכולים להכריז על בחירות, אבל תפקידה של הכנסת הוא לקדם את חוק הזכויות החברתיות. חברי הכנסת כץ וצוקר, יש מצב אסימטרי בכל הנוגע לחוקי היסוד. אנחנו לא במצב בו אין חוקה, אנחנו נמצאים במצב בו קיים חוק יסוד: חופש העיסוק, המבטיח בכל מאת האחוזים את זכויות המעסיקים, אבל לעובדים בישראל אין זכויות. אנחנו המדינה הדמוקרטית היחידה בה הזכות להתאגד ולשבות אינה מוכרת בחוק.

ביום ד' הקרוב אעלה את חוק יסוד: זכויות חברתיות, כהצעת חוק פרטית המונחת כבר בפני ועדת החוקה, חוק ומשפט. אני חושבת שהוועדה חייבת לתבוע מוועדת החוקה להביא להחלת דין הרציפות של חוק יסוד: זכויות חברתיות, ולהצביע ביום רביעי על הצעת החוק הפרטית שלי, שכן היא הרבה יותר מרחיקת לכת. רק הגנה על זכות השביתה וזכות ההתארגנות של העובדים, תפטור אותנו מהחלטותיה של ממשלה דיקטטורית.

דוד טל:

אני רוצה להזכיר כי זכות השביתה ניתנה לכל עובד במדינה. המדינה שלנו היא מדינה דמוקרטית, והעובדים יכולים לנצל את זכותם, במידה ויש לכך מקום. לא ראוי ולא נכון היה לנצל את תקנות שעת חירום, כדי למנוע מעובדים החרדים לגורלם - צודקים יותר או צודקים פחות - לאחוז בזכות השביתה. נכון היה לנצל את הצוים בזמני חירום אמיתיים. בוודאי לא נכון לעשות זאת בגלל תשש מהתמודדות עם ההסתדרות.

אני סבור שיושב ראש ההסתדרות גילה אחריות רבה כאשר אל השבית את המשק, צעד שקל היה לבצע. אני מניח שאז היו כולם רצים אליו, על מנת להביע להסכמה כזו או אחרת. יושב ראש ההסתדרות פנה בדרך המקובלת לראש הממשלה, ולאחר שלא קיבל ממנו תשובה פנה לקבלת סעד משפטי. אני מברך אותו על צעדו, ואני חושב שטוב תעשה הממשלה אם תבטל את התקנות האלה.

אפי אושעיה:

אני שמח שכתבה ב"דיעות אחרונות" הביאה סופסוף למועדות הציבור את השיבות של העובדים במדינת ישראל. רק אתמול "התבשרנו" שהעובדים יזכו לתוספת של 0.6 אחוז משכרם כתוספת יוקר. עובד המשתכר שכר מינימום, יקבל עוד 12.5 שקל בחודש, 0.5 שקל ליום. להיות חבר בארגוני המעסיקים, הסוחרים והקבלנים, זה כבוד גדול, אבל להיות חבר בארגון עובדים זו בושה. החברה הישראלית הפכה את היוצרות ורואה בהתארגנות

17/02/97

עובדים נטל על החברה, והנה הממשלה נותנת לכך יד וברגל גסה דורכת על העובדים באמצעות הצווים האלה.

היו"ר מקסים לוי:

הצווים עוד אל ממשו.

דוד צוקר:

בשנה שעברה מימשו את הצווים 41 פעמים.

אפי אושעיה:

אני מזכיר לעמיר פרץ שביום השביתה עוד ניסינו לבדוק האם הממשלה הזו הכריזה על תקנות לשעת חירום, והתברר לנו שמזכירות הממשלה לא עשתה זאת. אני רוצה לומר במאמר מוסגר: כאשר פניתי למזכירות הממשלה בבקשה לקבל את הפרוטוקולים, רק אז הם נזכרו להפעיל את התקנות האלה. אם היה עובר פרק זמן של שנה, התקנות היו צריכות להיות מאושרות על-ידי הכנסת. אז אמר אחד הפקידים בממשלה שצריך להוציא את התקנות, ובחוסר ידע ובשלומיאליות הוציאו את הצווים הללו.

אני רוצה לומר באופן חד-משמעי כי אמנם התקנות האלה קיימות מאז קום המדינה, ואת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו וחוקים אחרים יקח זמן לחוקק. צריך לבטל את תקנות לשעת חירום בחוק יסוד: הממשלה, ויש בכוחנו לעשות זאת רק במידה ונקבל לכך רוב של 61 קולות של חברי הכנסת.

דוד צוקר:

זה לא נכון.

אפי אושעיה:

הגיעה סופסוף הזמן שכל אלה שיושבים כאן יקחו חלק במאבק על זכותם של העובדים לעבוד ולהתפרנס בכבוד בלי צווים ובלי תקנות.

יורי שטרן:

אני מציע גישה קצת יותר מאוזנת לנושא. אין ספק שלא בריא שיחסי העבודה במשק נגזרים מחקיקה של שעת מלחמה, והדבר מחייב שינוי דרמטי בחוק. אין ספק שמדינת ישראל עברה כל מיני שינויים וגם ההסתדרות אינה אותה ההסתדרות.

עמיר פרץ:

כך חשבה גם הממשלה.

חיים כץ:

אם ההסתדרות לא היתה שולטת, לא צריך היה להוציא צווים. כאשר רואים שיש הסתדרות, צריך צווים.

ענת מאור:

צריך להדיח ממשלה כזו. זו מדיניות המכוונת לשבור את העובדים בציניות.

יורי שטרן:

אני לא מגן על הממשלה אלא על הציבור.

היו"ר מקסים לוי:

נכון שאנחנו נמצאים במצב של מלחמה לאורך שנים, ויש חוק יסוד.

דוד צוקר:

זה לא חוק יסוד. זוהי הכרזה של מועצת המדינה הזמנית הנמשכת עד היום. אפשר לבטל אותה בכל עת.

היו"ר מקסים לוי:

אם היה מתרחש משהו בחודש דצמבר, שהיה מחייב את הממשלה לקבוע תקנות גורפות כאלה - הייתי מסכים איתך. אבל מדינת ישראל לא היתה מצויה בחודש דצמבר במצב מלחמה. היא היתה במצב מלחמה נגד העובדים כתוצאה מהפרטה ושינויים מבניים שלא הביאו ליוזמה משותפת של הממשלה לעובדים כדי להגיע לדיון על שנויים מבניים. לכן יש כאן בעיה.

יורי שטרן:

אמרתי שזה לא בריא ולא טוב שאנחנו חיים במדינה נורמלית באופן יחסי, אבל בחקיקה הזו וביחסי עבודה אנחנו מתבססים על תקנות לשעת חירום. אבל במדינות אל פחות דמוקרטיות משלנו, יש חקיקות שונות ללא קשר עם מצבי חירום, הבאות להגן על הפרט מפני ניצול חופש השביתה. גם קלינטון הוציא צווי ריתוק. השבתת הבנקים ביום שישי או שביתות בבתי החולים, פוגעים בחופש הפרט על-ידי העדפת חופש השביתה. בכל מדינה אחרת יש חקיקה מתאימה.

דוד צוקר:

מוגדרת בזמן.

יורי שטרן:

לכן אמרתי שאני מבקש גישה יותר מאוזנת. אני לא אומר שאני בעד מה שהממשלה עשתה, אני חושב שכאן היתה הרחבה מעל ומעבר. אנחנו צריכים לשמור על-כך שצווי החירום לא ינוצלו לדכוי העובדים בסכסוכי עבודה רגילים, אבל צריכים להיות מנגנונים אשר ישמרו על האינטרס הציבורי.

עמיר פרץ:

קודם תצטרך להכניס אותי לבית סוהר, אחר-כך תיצור מצב בו לממשלה יהיה כלי לדיכוי העובדים.

חיים דיין:

התקנות לשעת חירום שהוציאה הממשלה, אינן נובעות ממצב של שעת חירום, אלא בגלל שההסתדרות יצאה למאבק לגיטימי והשביתה את כל ענפי המשק. הנזק הכלכלי פוגע במדיניותה של הממשלה הנמצאת בשלטון. הפגיעה הראשונה היא לא רק בעובד אלא בחיי היומיום של הציבור המזדקק לשירותים.

צריך למצוא את הקו המשותף לתקנות לשעת חירום - שלא הוצאו בשעת חירום - לבין אי פגיעה באורח החיים של אזרחי המדינה. אתן דוגמה: צה"ל מגייס אנשי מילואים במשרות מכובדות, המכניסים מליונים לקופת המדינה, כדי שישמרו על הקוים.

אפי אושעיה:

מהיום יגייסו רק את אלה שמשתכרים שכר מינימום.

שלמה כפיר:

מה שאסור אולי לעמיר פרץ לומר, אך לנו מותר לומר, הוא שתהיה התארגנות חוץ הסתדרותית שתביא לאנרכיה של הוועדים הגדולים. יש לנו כלים כדי להתמודד מול הצווים של הממשלה. נציגי הנהלת "בזק" יושבים כאן, והם יודעים שיחסי עבודה מנהלים על-פי כללי משחק הוגנים. הראיה לכך היא שגם בשביתה האחרונה היתה התחשבות בביטחון, בבריאות ובמוסדות חיוניים ולא צריך היה להעלות את האפשרות להוצאת צווי חירום. מה שמדאיג אותי הוא שאולי יש כוונה להפעיל את חוק בוררות חובה באמצעות הצוים האלה. אני מציע לכל מי שרוצה להעלות פשרה בהמשך, שגם זה לא ילך. נוטלים את הזכות הלגיטימית של העובדים לשבות. התקנות האלה באו להכשיר את הקרקע לחוק בוררות חובה, שהוא לא פחות ואולי יותר גרוע מהתקנות האלה. מול התקנות האלה אפשר להתמודד. אני מבקש שאף אחד לא יעלה על דעתו אפשרות כזו.

חיים כץ:

אני שמח להיות חלק מההסתדרות שלכבודה יוצרים תקנות. למי שחושב שהתקנות האלה תמימות, אומר שאינן תמימות. הממשלה חרטה על דגלה את ההפרטה. הממשלה עשקה את העובדים ומסרה את המפעלים במתנה לאנשים שונים. כך היה ב"פז", שם נתנו את החברה במתנה לפולנים ולמורדוב. היום אומרים שהממשלה אינה יודעת לנהל, אבל היא גם לא יודעת למכור את החברות שלה. לוקחים ממני את זכותי להגן על העובדים 20-30 שנה. אם אשבות, יפטרו אותי או יכניסו אותי לבית סוהר, בגלל כשלון של אחרים. אנחנו לא ברוסיה, אנחנו גם לא סינגפור. שם אסור לשבות. כאן קיימת ההסתדרות החדשה שכולנו נגבה אותה. הדברים האלה הם בנפשנו. אנחנו חושבים שצריך להתמודד במעשים ובחקיקה. אין אפשרות להסדיר את מערכת יחסי העבודה על ידי חקיקה וסתימת פיות. אתם הפה שלנו. לפני הבחירות אתם מבקשים את קולנו. אנחנו לא מפלגה, אנחנו מפלגת עובדי התעשייה האווירית. אין לכם זכות לתמוך בצווי החירום. איך זה נעשה? על-ידי משאל טלפוני, כגנבים בלילה. כך מקבלים החלטות כאלה?

פנתס עידן:

טוב שיש לנו יושב ראש ועדת עבודה שהחליט לכנס את הוועדה בדחיפות. טוב שיש לנו יו"ר הסתדרות שלא השבית את המשק ברגע שנודע על הוצאת הצווים, וטוב שיש לנו ראש ממשלה כמו בנימין נתניהו שקיבל את החלטה, כדי שהדברים יגיעו לידיעת הציבור. אני מקווה לאור מה ששמעתי מחברי הכנסת, שסופסוף ישנו את התקנות.

אליעזר בוכני:

הסתדרות עובדי המדינה מזועזעת מן התקנות האלה, מחומרתן ומצורתן. שמענו רבות על הצורך או העדר הצורך בהוצאת צווי חירום. השאלה הראשונה היא, כיצד רואה הממשלה את הוצאת הצווים האלה. סעיף 48 בחוק יסוד: הממשלה אומר, שיש למסור על הוצאת הצווים לוועדה מוועדות הכנסת שהנושא נמצא בתחום אחריותה. מדוע במקרה זה נמסרו הצווים לידיעת ועדת החוץ והביטחון? המעסיק מקבל פרס ביכולת לפטר את העובד באופן מיידי, אם עובד לא מילא את עבודתו באופן סדיר. גם הממשלה כמעסיק מרוויחה הון. כאשר אדם מועל בכספים, בית דין צריך להחליט לפטר אותו ללא מתן פיצויים. כאן מדובר קודם כל בפיטורים לאלתר, ורק לאחר מכן אפשר יהיה להתדיין בבית המשפט.

יובל רחלבסקי:

את עמדת הממשלה צריך לחלק לשניים: 1. הצד המעשי-עובדתי; 2. העמדה המשפטית. נדמה לי שלא כל העובדות שהוצגו כאן הן אלה שידועות לי. אני רוצה להתקומם נגד הדמגוגיה במושגים של "לשבור את העובדים", "לסתום את הפיות" ו"לדרוך על העובדים".

ענת מאור:

לפקיד ממשלתי מותר לומר דמגוגיה? אל תטיפו לנו כאן מוסר.

היו"ר מקסים לוי:

תני לו לדבר.

ענת מאור:

אדוני יושב ראש הוועדה, אני לא חושבת שזהו תפקידו של נציג האוצר, לתת ציונים לחברי הכנסת.

היו"ר מקסים לוי:

מותר לו להביע את השקפת עולמו.

אברהם פורז:

כאשר הוצאו התהנות בזמן הממשלה הקודמת, זה עבר לגמרי בשקט. למה לא צעקת אז?

ענת מאור:

אתה צעקת?

אברהם פורז:

לא צעקתי, כי זה היה מוצדק. את מוכנה שהעובדים ינתקו מכוונת הנשמה.

ענת מאור:

הם לא עושים את זה.

אברהם פורז:

או שמטוסים יתרסקו, העיקר לשמור על זכות השביתה.

עמיר פרץ:

תתבייש לך. ראית עובד שמנתק מכוונת הנשמה? אתה לא מתבייש? חתיכת שונא עובדים שכמוך. אתה שונא עובדים. ראית עובד שמנת מכוונת הנשמה? העובדים ילמדו אותך מה זה אחריות. אתה עוד לא עשית דבר וחצי דבר, תתבייש לך, מסית שכמוך. להאשים עובדים בניתוק מכוונת. תביא לי עובד אחד שעשה זאת, אלך מיד למשטרה. תתבייש לך מסית שכמוך, שונא עובדים, גדלת עם כפית של זהב. שונא עובדים שכמוך.

היו"ר מקסים לוי:

אני מבקש.

עמיר פרץ:

מה זה להגיד לעובד שהוא מנתק מכוונה. איפה ראית שעובדים מנתקים מכוונת הנשמה?

אברהם פורז:

כדי לשלם לנעמי לנדאו, צריך כסף. זו הצגה יפה, אדוני היושב ראש, תן לו להציג.

עמיר פרץ:

זה לא עניינך. תשתוק.

אברהם פורז:

זוהי הסתדרות העובדים החדשה. זה הסגנון החדש. תן לו לעשות הצגה.

עמיר פרץ:

איפה ראית את זה? מנתקים מכוונות הנשמה, רוצחים הוא קורא לעובדים. תתמודד בהעלאת שכר המינימום לעובדים. איך אפשר להאשים עובדים ברצח?

אברהם פורז:

אני מעדיף שהמטוסים ינחתו. באיזה עובדים מדובר בכלל? בוועדים החזקים.

עמיר פרץ:

תתמודד בשכר מינימום לעובדים. אתה צבוע, אתה משתמש בכך כפי שנוח לך.

היו"ר מקסים לוי:

אני מבקש.

עמיר פרץ:

אי אפשר להאשים את העובדים ברצח, זה מה שהוא אמר פה.

יובל רחלבסקי:

עד לפני חודש הייתי מעורב בחלק מהמהלכים האלה כראש המטה של שר האוצר הנוכחי ושל שר האוצר הקודם, ביגה שוחט, וכמישנה לממונה על השכר. ב-5-6 השנים האחרונות אני מטפל בנושא צווי הריתוק וצווי החירום. מה שהוחל כעת לא שונה מהותית ממה שנעשה בעבר. להשתמש בצווי ריתוק על מנת לקדם את ההפרטה או תהליכים של שינויים מבניים, זה דבר שלא היה על הפרק. לא היה בלשכת שר האוצר ולעניות דעתי גם לא היה בלשכת ראש הממשלה.

היו"ר מקסים לוי:

ראיתי את כל הצווים שהוצאו לאורך השנים. לא הוצא צו גורף כמו התקנות האלה.

יובל רחלבסקי:

הייתי מעורב בכך יחד עם הצוות של היועץ המשפטי לממשלה, פרקליטות המדינה והמשרדים הנוגעים בכך. גם כאשר הוצאנו צווים בעבר, זה נעשה בדרך כלל ברמה הפרטנית. השתדלנו להגביל את הצווים לאחוז מאד מוגבל של עובדים במשרדים. גם כאן ברגע שהיינו אמורים לחתום, לא היתה כוונה לעשות איזו שהיא פריצה. מה שקרה הוא שיש בעיות בטיחותיות הנוגעות לחיי אדם ואספקת שירותים חיוניים, ולשם כך הוצאו צווי הריתוק, ורק על-פי הנחיות של היועץ המשפטי.

היו"ר מקסים לוי:

האם יש תחום שלא נכלל בתקנות האלה?

יובל רחלבסקי:

מה היה קיים קודם במשק?

אברהם פורז:

זו רק מסגרת.

יובל רחלבסקי:

כל הנושא התעורר לקראת סוף חודש דצמבר, כאשר על הפרק היו נושאים שהיו בדיון בין הנהלות מפעלים לוועדי עובדים. נוהל משא ומתן בין ההסתדרות החדשה בראשות עמיר פרא ומשרד האוצר. היתה התפתחות של הסלמה, והתוצאה היתה כפי שהיתה.

אני מתנצל אם המילה "דמגוגיה" פגעה בחברת הכנסת ענת מאור, אבל פקידי ממשלה הם לא מריונטות. הם לא יעברו על חוקים, בגלל שאיזה שהוא שר אמר מה שאמר.

נורית אלשטיין-מור:

שלוש שאלות צריכות להישאל: 1. האם הצעד נועד לשרת מטרה לגיטימית? 2. האם האמצעים הם אמצעים לגיטימיים? 3. האם האמצעים מתאימים למטרה? צריך לזכור מה קדם להוצאת התקנות, וכאן אני אומרת את הדברים בצער רב: הוצאנו את התקנות בליט ברירה, אחרי שההסתדרות הכריזה על שביתה כללית במשק. על רקע של השבתה כללית, כתוצאה משבירת כללי המשחק על-ידי ההסתדרות, על רקע הפרת צווים ומעצר יושב ראש האגף לאיגוד מקצועי, נוצרה הסלמה של יחסי העבודה שלא ידענו כדוגמתה מעולם. לא מדובר באיש ועד אלא ביושב ראש האגף לאיגוד מקצועי. כולנו ראינו בטלוויזיה את הפיאסקו של המרדף אחריו.

היו"ר מקסים לוי:

את מגלה לי שהצווים הוצאו כתוצאה ממאבק העובדים וההשבתה.

נורית אלשטיין-מור:

אני לא מגלה שום דבר חדש. הרקע להוצאת תקנות לשעת חירום הוא תמיד נקיטה באמצעים שאינם האמצעים הרגילים והמקובלים במשפט העבודה. האמצעים הרגילים הם לפנות לבית הדין לעבודה ולבקש דיון במעמד שני הצדדים. תמיד, כאשר הוצאו בעבר תקנות שעת חירום, זה היה על רקע בלתי שגרתי. ניסיתי להסביר שלצערי הרב, הרקע הבלתי שגרתי בעניין זה היה שבירה של כללי המשחק. התקנות כפי שהוצאו הן לא תקנות גורפות, הן תקנות שהיו מקובלות.

היו"ר מקסים לוי:

אין דומה להן. בדקתי את כל התקנות שהוצאו במשך 10 שנים, ולא מצאתי דומות להן.

נורית אלשטיין-מור:

כאשר היה איום בשביתה כללית במשק, התקנות שהוצאו מאז ומתמיד היו כאלה. אגב, החליך של שימוש בתקנות לשעת חירום, לא קיבל תאוצה בשנות ה-80. התהליך מוכר לנו מאז שנות ה-60. כל הממשלות הוציאו תקנות לשעת חירום, לרבות ממשלת רבין. שר האוצר שותט חתם על תקנות בנוסח זהה לתקנות האלו.

המשפט הבינלאומי מכיר בהגבלת זכות השביתה בשירותים חיוניים, כאשר בדרך-כלל מן הצד השני עומדת חובת בוררות או בוררות חובה, כאשר צריך לאזן בין הצורך להכיר בתרות השביתה ככלי לגיטימי במשק הכוחות של יחסי העבודה מצד אחד, ובצורך לאזן את הכלי הזה כאשר יש איום על תקינות ההפעלה של שירותים חיוניים. ההסתדרות הכללית מאז ומתמיד מתנגדת לחוק בוררות חובה, ואני לא אומרת מה עמדת משרד המשפטים בעניין זה.

ביטול התקנות הוא מעשה של שיגרה, כאשר האיום בשביתה איננו עוד בתוקף. תלויה ועומדת עתירה לבג"ץ בנושא הזה, בגלל שההסתדרות לא חזרה בה מהכרזת סכסוך העבודה. משום כך האיום בשביתה עדיין קיים. ממילא אנחנו מטפלים בביטול התקנות. זה נושא שנמצא על השולחן, והן תבוטלנה בימים הקרובים, לא בגלל המהומה.

יהודה בן-יהודה:

אני רוצה להתייחס לשביתה שפרצה ב"בזק". השביתה נמשכה כ-11 יום. לפני השביתה פנינו לבית הדין לעבודה, ביקשנו וקיבלנו צו המורה לעובדים לחזור לעבודה סדירה. בו בערב הגישה ההסתדרות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה. הופענו שם, והם יכלו לומר שם את מה שיש להם לומר על חרות השביתה. הם אמרו מה שאמרו, ובין הדין הארצי לעבודה שינה במעט את החלטת בית הדין האזורי לעבודה, וקבע שניתן לשבות 3 שעות. הנהלת בזק כיבדה את ההחלטה, אבל התברר שהשביתה נמשכה. פנינו מספר פעמים לבית הדין, על מנת לבקשו להחליט על בזיון החלטתו. לא שקלנו להפעיל את הצווים, אלא כאשר תשנו ממצב בו ייפגעו שירותי החירום ועל רקע זה היתה פנייתנו. הדגשנו בפני כל הגופים, שבינתיים מערכות החירום עובדות, אבל אנחנו חוששים שהן תקרוסנה. גם כאשר תוקנו התקנות והשביתה נמשכה מעבר לזמן, לא נקטנו בהליך המתחייב ולא הוצאנו צווים, כי ביקשנו לראות אם נגיע למצב בו תקרוסנה המערכות. רק אז היינו פועלים.

עמיר פרץ:

אני לא נוהג להתפרץ. שמעתם שלחלק גדול מהעובדים יש טענות כלפי, מדוע לא השבתתי את המשק מיד כשנודע לי על התקנות. מנסים לצייר את העובדים כחסרי אחריות וככאלה שמשתמשים בכלי השביתה בצורה בלתי סבירה.

יורי שטרן:

וזה לא מה שקורה?

עמיר פרץ:

בשום פנים ואופן לא, אולי אתה רוצה הסתדרות שדומה באמת למה שקורה במשטרים מסוימים, בהם אין לה כל דרך לעשות משהו.

אברהם פורז:

אתה חושב שהשבתת כל המשק היא דבר אחראי?

יורי שטרן:

מה היתה שביתת הבנקים האחרונה?

עמיר פרץ:

גם היא תוכרע בבתי הדין.

אני רוצה לומר באופן חד-משמעי לכל נציגי הממשלה, גם לנציגי הבזק, כי מעולם לא קרה שפגענו בשירותי חירום. גם כאשר פנה אלי מנכ"ל הבזק ואמר לי כי יש שירותי חירום, התחשבנו בכך. כך לגבי רפא"ל, כאשר פנה אלי שר הביטחון. העובדים יודעים איך להבחין בין שירותים רגילים לשירותי חירום. המדינה היא של העובדים אל פחות משל כל אחד אחר. העובדים אינם פוגעים בשירותי חירום או ביטחון.

אני רוצה לומר לנורית, כי ב-29 בדצמבר היתה שביתה בגין המעצר של יושב ראש האגף לאגוד מקצועי. השביתה הזו הופסקה בשעה 8:00 בערב, ברגע שהשופט שיחרר את שלמה שני.

אברהם פורז:

ואם לא היה משחרר אותו?

עמיר פרץ:

אני לא חייב לתת לך דין וחשבון. השביתה התחדשה ב-30 בחודש ב-6:00 בבוקר. לכן אין שום קשר בין הצווים לבין המעצר. המהלך של השהוי שלנו, נועד לעשות את הצעד דווקא בימים בהם אין שביתה, כדי שלמישהו הדומה לחבר הכנסת פורז לא תהיה יכולת לבוא ולטעון על אווירה ציבורית נגד העובדים. אני שמח על שהיום האווירה היא שכל הציבור איתנו, והממשלה ואנשים כמו חבר הכנסת פורז, עומדים באור מגוחך.

היו"ר מקסים לוי:

אני רוצה להביא הצעת סיכום: חשוב שהעובדים ידעו שהוועדה הזו איתם לכל אורך הדרך.

אברהם פורז:

ללא גבולות?

היו"ר מקסים לוי:

תסלח לי.

אברהם פורז:

ללא שום גבול, לא היו מקרים בהם העובדים ניתקו את התשכל בתחנות כח?

עמיר פרץ:

איפה?

קריאה:

הוא לא יודע איפה הוא חי.

היו"ר מקסים לוי:

הוועדה הזו תהיה עם העובדים ועם ההסתדרות כדי להגן עליהם, משום שיש תשיבות רבה כאשר מדברים על שינויים מבניים, לדבר גם עם העובדים. אי אפשר לצאת לתקשורת עם הכרזות על הפרטת אל-על, הבזק וחברות אחרות. כל התחרות הזו הביאה לאבטלה בנגב ובעיירות הפיתוח. אי אפשר להתייחס לישראל כאל מדינה באירופה הקיימת כבר 200 שנה. יש גם כלכלה חברתית. האוצר והממשלה צריכים להבין שכלכלה היא גם חברה.

הצעת ההחלטה שלי אומרת: ועדת העבודה והרווחה בישיבתה מיום י' באדר א', 17 בפברואר 1997, דנה בתקנות לשעת חירום (שירותי עבודה חיוניים בשירות הציבורי), שהוצאו בסוף דצמבר 1996, והחליטה כדלקמן: הוועדה מביעה דאגה מהמגמות בתקנות האמורות, לפיהן ניתן יהיה לעשות שימוש לרעה בתקנות כדי לקדם את השינויים המבניים המתוכננים במשק על-ידי הממשלה, ללא הידברות עם ארגוני העובדים ותוך פגיעה בזכויות העובדים. הוועדה מבקשת להיפגש באופן דחוף עם ראש הממשלה, כדי לדון עימו על ההשלכות שיש להוצאת תקנות שעת חירום על יחסי העבודה במשק.

מי בעד הצעת ההחלטה?

(הצעת ההחלטה שהקריא היושב ראש נתקבלה ללא התנגדות)

(הישיבה ננעלה בשעה 11:50)